

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Ванина Михайлова-Алакиди, дм
Факултет по Обществено здраве „Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“,
Медицински университет – София,
Катедра „Кинезитерапия“

ОТНОСНО: конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по професионално направление 7.4. Обществено здраве(Ерготерапия), Факултет Обществено здраве и здравни грижи, Катедра „Рехабилитационна и морска медицина“, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, обявен в Държавен вестник бр. 45/17.06.2022г.

I. Процедурни въпроси

На основание на чл. 4 (2) и чл.25 от ЗРАСРБ (ЗАКОН за развитието на академичния състав в Република България), чл.57 (2) от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и чл. 70 (2) от ПУРПНСЗАД в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ със заповед № РД-259/15.09.2022 г. на Ректор Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ и решение на Председателя на Научното жури съм определена за рецензент във връзка с конкурс за академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве (Ерготерапия). В обявения в ДВ, бр. 45/17.06.2022 г. конкурс единствен кандидат е гл. ас. Соня Костадинова Ненчева, дм.

II. Общо описание на представените материали по конкурса

Представеният електронен и хартиен набор от материали по конкурса отговарят на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, съответно на Правилника за приложението му, вкл. и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

Необходимият доказателствен материал е приложен, както и декларации за оригиналност и достоверност на научните трудове на кандидата.

III. Анализ на кариерния профил на кандидата

Гл. ас. Соня Костадинова Ненчева, дм е родена на 28.12.1971 г. в гр. Средец. През 1992 г. завършва рехабилитация в ПМИ-Пловдив, придобива квалификация бакалавър „Здравни грижи“, 2003г. в МУ-Пловдив, а магистър по „Здравен мениджмънт“ в МУ-

София през 2007 г. През 2022 г. завършва магистратура в Русенски университет „Ангел Кънчев“ по специалността „Ерготерапия в общността“ с професионална квалификация „Магистър-Ерготерапевт“ – диплома № 058938/04.07.2022 г., През 2014г. в МУ-Пловдив гл. ас. Соня Ненчева придобива образователно-научна степен „Доктор“ след защита на дисертационен труд на тема: „Проблеми, свързани със здравното обслужване и грижи в домовете за стари хора в някои региони на Южна България“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ – диплома № 089 - ДМ/29.09.2014 г. Започва работа като Мениджър Ключови Позиции и Медицински представител във Фармацевтичната индустрия през 2004г., съответно продължава и до момента да заема тази позиция.

Академичното ѝ развитие стартира през 2016 г. като хоноруван асистент в катедра „Физиотерапия, рехабилитация и курортология“, Факултет Обществено здраве и здравни грижи, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ и Медицински колеж, гр. Бургас. В кариерен план бележи последователен и ритмичен академичен растеж – редовен докторант (2009 г.), присъдена ОНС „доктор“ (2014 г.), асистент (2016 г.), главен асистент (2019 г.).

Гл. ас. Ненчева е приложила удостоверение за стаж по съответната специалност, вкл. справка за заеманите академични длъжности. Представени са 7 сертификата за повишаване на квалификационните умения (1996 - април 2022 г.): „Стимулативни терапевтични методики, към Катедра Физикална медицина, Висш медицински институт – Пловдив; Microsoft office' 97, към Младежко научно дружество „Асклепий“, Медицински университет – Пловдив; „Компютърно обучение за медицински специалисти“, към Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“; English as a Foreign Language, CEF Level Intermediate, ALIS; Practical training course on use the Thomson Reuters Web of Knowledge platform, ВIKAM ltd.; „Статистически програмен пакет SPSS v.17.0“, към Медицински университет – Пловдив; „Мениджмънт на ключови клиенти и медицински екипи във фарма индустрията“, E-training Centre.

Членува в престижни научни организации: Българско научно дружество по обществено здраве (БНДОЗ) и Асоциация на Българските Ерготерапевти (АБЕТ).

IV. Учебно-преподавателска дейност

Общият преподавателски стаж на кандидата съответства по срочност на академичната ѝ дейност. Като асистент и главен асистент води практически и семинарни упражнения на студенти за придобиване на ОКС “професионален бакалавър”; „бакалавър“

и „магистър“ от специалностите: „Балнео, СПА и Уелнес мениджмънт“, „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“, „Рехабилитация“, „Помощник фармацевт“, по следните дисциплини: „Ерготерапия и ергономия“, „Методи за функционална оценка“, „Масаж“, „Медицинска статистика“, „Медицинска етика и деонтология“.

Тематично ангажирано е участието ѝ в *лекционно преподаване* по „Медицинска статистика“ за студенти по „Здравен мениджмънт“, „Медицинска етика и деонтология“ и „Масаж“ за студенти от специалност „Рехабилитатор“ и „Помощник Фармацевт“, вкл. „Ерготерапия и ергономия“, „Методи за функционална оценка“; и „Масаж“ за студенти от специалност „Балнео, СПА и Уелнес мениджмънт“, ОКС „магистър“; „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“; „Медицинска статистика“; „Здравен мениджмънт“, ОКС „бакалавър“.

Води учебна практика и преддипломен стаж на студенти от специалност „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“, ОКС „бакалавър“. Участва активно в научно-методическата помощ на студенти и изготвяне на учебни програми по „Ерготерапия и ергономия“ за специалност „Балнео, СПА и Уелнес мениджмънт“, ОКС „магистър“ и „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“, ОКС „бакалавър“.

Учебната ѝ натовареност надхвърля нормативно определената ($\frac{1}{2}$ щат), съответно за 2020/2021 уч. г. възлиза на 284,5 уч. ч., от които аудиторна – 204,5 ч., за 2019/2020 уч. г. – 276,6 уч. ч., от които аудиторна – 196,6 ч., за 2018/2019 уч. г. – 261,8 уч. ч., от които аудиторна – 181,8 ч. Общата ѝ атестационна оценка е „мн. добра“ (2022 г.).

V. Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие

Обща характеристика на научната продукция и публикационна активност. Публикационната активност на кандидата се характеризира се с разнообразна по съдържание научна продукция (18), с акцент върху медико-социалната рехабилитация и качество на живот, обучение и здравна грамотност на потребителите на здравна помощ със социално-значими заболявания, вкл. превенция и профилактика на усложненията, ерготерапия в общността, орално здраве, палиативни грижи и управление на здравните потребности; проблеми на общественото здраве.

Количествената съпоставка на представените от кандидата данни съответстват на изискуемите минимални наукометрични критерии на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ за заемането на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве. Има издадена **1** самостоятелна монография, **18** пълнотесктови

публикации в списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (в това число **4-ри** за ОНС „доктор“), от които **в 13** като самостоятелен или водещ автор (съответно 72,22%). Кандидатът е представил 9 участия в научни форуми, от които национални (4) и международни (5).

Общият брой забелязани и представени **цитирания** на научната продукция е 14, като 4 от тях са в нереферирани списания с научно рецензиране и 10 цитирания в учебни ръководства, притежаващи научно рецензиране. Не е представена справка за цитирания от Национална медицинска библиотека, което би могло да разшири публикационния имидж на кандидата.

Участва в 4 научни и образователни **проекта**, съответно на университетско ниво (3) и на международно (1), сред които се открояват актуалните теми на психо-социалната и медицинска рехабилитация и ерготерапия на пациенти с онкологични заболявания – **ръководител** на вътрешноуниверситетски проект (2021-2022); университетското образование, вкл. иновативни подходи в обучението и квалификацията на здравните професионалисти за профилактика на захарния диабет и водещите усложнения – **член** на вътрешноуниверситетски проект (2018-2019); изследване тежестта на атеросклеротичните изменения на периферните кръвоносни съдове при диабетици - **член** на вътрешноуниверситетски проект (2020-2022). Експертното участие на кандидата в научния екип на международен проект “Development of digital skills for online rehabilitation therapies/e-KINE, Erasmus +” е потвърждение за научния ѝ авторитет. Участва в комисията по качество към Факултет Обществено здраве и здравни грижи, определена със Заповед Ректор №-РД-234/31.10.2018г., като и в разработването на учебна програма по дисциплината „Ергономия и Ерготерапия“ за магистърска степен на специалност „Балнео, СПА и уелнес мениджмънт“. Води обучителни семинари и практически занятия на стажанти.

Качествен анализ. Научната продукция се съпътства със стойностна по съдържание тематика. Използвана е поливалентна научноизследователска методика и въвеждане на съвременен статистически инструментариум на изследване. Те са обособени в следните направления: обществено здраве – промоция на здравето, профилактика на заболяванията и усложненията, превенция на социално-значими заболявания, здравна информираност и обучение на пациенти и техните близки, като част от ерготерапевтичния процес; интегрирани медико-социални грижи и етични аспекти на здравното обслужване при хора с хронични заболявания; качество на живот и здравни грижи; мониторинг и оценяване на качеството на медицинското образование и професионална подготовка на

професионалистите по здравни грижи; роля на рехабилитацията и управление на хроничните заболявания; въздействие на хранителния режим и оралното здраве върху качеството на живот при възрастни лица от позиция на ерготерапията. Посочените направления не са ясно разграничени, респ. отдиференцирани съобразно спецификите им.

Публикациите се базират на собствена комплексна социологическа методика, осветляват теоретично и в приложен план интегрираните грижи и ролята им за прилагане на медико-социален подход при социално-значими заболявания. Изведен е цялостен теоретико-практически иновативен модел на обучение, в отговор на задоволяване потребностите и очакванията на пациентите за подобряване на здравето и качеството на живот. Проучени са психо-емоционалните нагласи на пациенти в сектор за палиативни грижи, съответно влияние на онкологичното заболяване върху качеството на живот, изтъква се ролята и необходимостта от мултидисциплинарен екип, вкл. ролята на ерготерапевтите и значението на арттерапията. Налага се необходимостта от здравна информираност и управленски решения относно включването на ерготерапията като неотменна здравна услуга, предоставяща подход за възстановяване психичното равновесие и справяне с дейностите от ежедневието при тези пациенти. Изведени са оригинални постановки, свързани с оценка на риска и превенция на травматичните увреждания при падане на възрастни лица. Изследвани са съответно нагласите за включване в програми за превенция и готовността на пациентите за обучение по темата. Открито е значението на ерготерапията.

Разработките са аргументирани и с подчертано научно-приложен характер. Към посъществените **приноси** могат да се отнесат:

- Формулирано е становище, че здравната информираност и комуникационните технологии могат да се използват като източник на актуална и достоверна информация относно здравния статус на лица с хронични заболявания.
- Извежда се значението на превенцията и нагласите на възрастни пациенти за включването им в обучителни програми свързани с оценка на риска от падания. На рехабилитацията се отрежда ролята на протективен фактор. Установен е силно позитивен ефект в резултат на ерготерапията.
- Предлага се въвеждането на интердисциплинарен подход, съчетаващ умело психологически, комуникационни и ерготерапевтични техники и методи, както и въвеждане на алгоритми с включване на арт терапия за въздействие върху емоционалното състояние на пациентите, включвайки творческите възможности на индивида за адаптация и връщане в общността.

- Разработен е цялостен концептуален теоретико-практически иновативен модел по здравни грижи за прилагане на медико-социален подход при социално значими хронични заболявания, съобразно индивидуалните потребности на индивида.

- Изведени са съвременни подходи и приоритети в популяризирането на здравословни хранителни навици при пациенти с диабет тип 2 в контекста на променящата се социална реалност.

- Обоснована е необходимостта от мултидисциплинарен екип, съотв. с включване на ерготерапевти за повлияване на физическото, психическо и социално равновесие на пациенти в терминално състояние.

VI. Оценка на монографичния труд или равностойни публикации, представени за участие в конкурса

Авторът на монографичния труд „Етични проблеми в палиативните грижи“, ISBN 978-619-7353-47-1, издателство „Балтика-2002“, Бургас, 2021 дискутира проблема за съвременното приложение на предоставяните палиативни грижи в България. Същевременно е осъществена съпоставка, по литературни данни, свързана с организацията и провеждането на палиативни грижи (организационни форми, екипи, аспекти и принципи) във Великобритания и други европейски страни. Открити са възможностите за разрешаване на възникващите етични дилеми, вкл. ролята на комуникацията при съобщаване на истината, въздържане от и прекратяване на лечение, справедливост при разпределение на ресурсите. Засегната е спецификата на поведение при осъществяване на палиативни здравни грижи в детска възраст. Осъществено е социологическо проучване относно етичните проблеми, свързани с взаимоотношенията медицински екип-пациент. Откроява се панел от въпроси, касаещи достъпността на палиативните грижи и удовлетвореността на пациентите. Изтъкната е значимостта на мултидисциплинарния екип и ролята на ерготерапевта за подобряване качеството на здравните грижи, вкл. управление стила и начина на живот на пациента.

VII. Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ и специфичните изисквания по направления, определени в Правилник за академично развитие в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ по чл.70(5).

Както е видно от последващите аргументации, гл. ас. Соня Ненчева, дм отговаря на задължителните наукометрични критерии, както и показателите за оценка на преподавателската дейност за заемането на академичната длъжност „Доцент“ във Факултет Обществено здраве и здравни грижи, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

Група от показатели	Съдържание	Доцент	гл. ас. Соня Ненчева, дм
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показатели 3 или 4	100	100
Г	Сума от показателите от 5 до 9	220 точки	250
Д	Сума от показателите от 10 до 12	60 точки	120
Е	Сума от показателите от 13 до 22	20 точки - 1 научни проекта (без ВУП); обучение на стажанти	50
	Общо	450	570 т.

VIII. Заключение

Изхождайки от цялостната оценка на кандидата по обявения конкурс обобщавам, че са налице умения за въвеждане и ползване на иновативни методологически подходи, преподавателски опит и професионална компетентност за оптимизиране на здравеопазни процеси.

Като отчитам, че е налице **съответствие** с критериите за избор на „Доцент“, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве (Ерготерапия), за нуждите на катедра „Рехабилитационна и морска медицина“, Факултет Обществено здраве и здравни грижи, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, **убедено препоръчвам на научното жури да присъди на гл. ас. Соня Ненчева, дм научното звание „Доцент“.**

08.11.2022 г.

гр. София

доц. Ванина Михайлова-Алакили дм